

Національний центр «Мала академія наук України»
Науково-методичний центр
Відділ науково-аналітичної роботи
Кабінет наукового забезпечення

РОБОТА З ОБДАРОВАНИМИ ДІТЬМИ У ПОЗАШКІЛІ

ІНФОРМАЦІЙНО-БІБЛІОГРАФІЧНИЙ ОГЛЯД ЛІТЕРАТУРИ

Київ –2013

Відповідальний за випуск: С. О. Лихота

Упорядник: М. П. Талалаєвська

Редактор: А. Р. Саїбова

Робота з обдарованими дітьми у позашкільній : інформ.-бібліогр. огляд літератури / Нац. центр «Мала акад. наук України»; [упоряд. М. П. Талалаєвська ; відп. за вип. С. О. Лихота]. – К., 2013. – 27 с.

В інформаційно-бібліографічному огляді літератури висвітлено аспекти роботи з обдарованими дітьми у позашкільній.

Збірник упорядкований на основі матеріалів періодичних видань, що надійшли до Національного центру «Мала академія наук України» впродовж жовтня – грудня 2013 року.

Для зручності користування бібліографічні джерела в огляді літератури розташовані за розділами, а в межах розділів – в алфавітному порядку за прізвищем авторів або за назвами публікацій.

Видання розраховане на педагогів МАН, широкі освітянські кола.

© Національний центр
«Мала академія наук України», 2013
© Кабінет наукового забезпечення, 2013

Зміст

Розділ 1	
Офіційна інформація	5
Наука та наукознавство	8
Мала академія наук України	13
Розділ 2	
З досвіду роботи колег інших держав	17
Теоретичні аспекти роботи з обдарованими дітьми	18
Моніторинг якості освіти	19
Професійна компетентність педагога	19
Розділ 3	
Розвиток науково-дослідницької діяльності	22
Впроваджуємо у практичну діяльність:	
Цікава математика та фізика	23
Технічні науки	24
Науки про Землю	25
Історичне краєзнавство	25
Інтерактивні технології	25
Музейна педагогіка, документознавство	26

Передмова

У процесі створення інформаційно-освітнього середовища до інформаційної взаємодії долучається дедалі більше педагогів. Це стало можливим завдяки наявності необхідної, достовірної, своєчасної та корисної інформації, яка актуалізує індивідуальні освітні потреби фахівців, спонукає їх до поповнення та оновлення своїх знань. Підвищуючи рівень своєї професійної компетентності, освітяни переходять від пасивного споживання інформації до створення власних інформаційних ресурсів, активно діляться своїм досвідом на сторінках книжок, газет і журналів, у мережі Інтернет. Нині, коли різного роду інновації стали невід’ємним атрибутом сучасної освіти, науково-методичний супровід діяльності закладів системи Малої академії наук України набуває особливого значення.

З метою поглиблення інформаційної складової навчально-виховного процесу, узагальнення інноваційного досвіду роботи з талановитими дітьми та молоддю кабінетом наукового забезпечення Національного центру «Мала академія наук України» підготовлено інформаційно-бібліографічний огляд літератури «Робота з обдарованими дітьми у позашкільлі». Базою для пошуку інформації слугували електронні ресурси мережі Інтернет, а також статті із періодичних видань, що надійшли до закладу впродовж жовтня – грудня 2013 року.

У бібліографічному огляді матеріали структуровані за трьома тематичними розділами, які відповідають перспективним напрямам науково-дослідницької діяльності закладів Малої академії наук України. У переважній більшості матеріалів висвітлено теоретичні аспекти роботи з обдарованими дітьми та подано методичні рекомендації щодо впровадження інноваційних підходів у навчально-виховний процес.

Офіційна інформація

1. Проект Закону України про внесення змін до статей 6 та 19 Закону України «Про позашкільну освіту» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=49206

Законопроектом пропонується доповнити Закон України «Про позашкільну освіту» нормою про право громадян здобувати позашкільну освіту за допомогою фізичних осіб – підприємців, які мають ліцензію, видану в установленому законодавством порядку.

2. Проект Закону України про посилення уваги до використання державних символів у дошкільних, загальноосвітніх та позашкільних навчальних закладах [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=49168

Законопроектом передбачається унормувати порядок розміщення державної символіки в усіх дошкільних, загальноосвітніх та позашкільних навчальних закладах, а також її застосування в обов'язковому порядку під час проведення урочистих заходів, державних і національних свят.

3. Проект постанови Кабінету Міністрів України про внесення змін до переліку платних послуг, які можуть надаватися навчальними закладами, іншими установами та закладами системи освіти, що належать до державної і комунальної форми власності [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.mon.gov.ua/ua/pr-viddil/1312/1381224620/>

Міністерство освіти і науки України повідомляє про обговорення на офіційному веб-сайті проекту вищезгаданої постанови Кабінету Міністрів України (рубрика «Громадське обговорення»).

4. Україна. Кабінет Міністрів. Про внесення змін до пункту 1 постанови Кабінету Міністрів України від 9 жовтня 2006 р. № 1404 : постанова від 09.10.2013 р. № 741 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/741-2013-%D0%BF>

Згідно з постановою Кабінету Міністрів України від 9 жовтня 2006 року № 1404 «Питання попередньої оплати товарів, робіт і послуг, що закуповуються за бюджетні кошти» замовники у договорах про закупівлю за бюджетні кошти можуть передбачати відповідно до належним чином оформленого рішення головного розпорядника бюджетних коштів попередню оплату лише в разі закупівлі тих товарів, робіт і послуг, які названо в цій постанові.

Відповідно до змін, що внесені постановою від 9 жовтня 2013 року № 741 та набули чинності 24 жовтня 2013 року, замовник у договорі про закупівлю за бюджетні кошти може передбачити передплату на строк не більше одного року послуг з доступу в режимі on-line до зарубіжних електронних баз наукової та науково-технічної інформації.

5. Україна. Кабінет Міністрів. Про затвердження плану заходів з реалізації національної стратегії розвитку освіти в Україні на період до 2021 року : розпорядження від 04.09.2013 р. № 686-р // Уряд. кур'єр. – 2013. – 23 жовт. (№ 194). – С. 14–16.

Планом заходів визначається механізм організації та проведення моніторингу якості дошкільної, позашкільної, початкової, базової та повної вищої освіти.

6. Україна. МОН. Про затвердження Положення про відомчі заохочувальні відзнаки Міністерства освіти і науки України : наказ від 30.07.2013р. № 1047 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/z1427-13>

Наказом затверджено Положення про відомчі заохочувальні відзнаки Міністерства освіти і науки України, що визначає перелік установлених Міністерством відомчих заохочувальних відзнак, якими нагороджують працівників апарату Міністерства, підприємств, установ, організацій, що належать до сфери його управління, інші працівники сфери освіти, порядок та умови нагородження, а також ескізи й описи зазначених відзнак.

7. Україна. МОН. Про збереження мережі позашкільних навчальних закладів та охоплення дітей різними формами позашкільної освіти : лист від 13.09.2013 р. № 1/9–636 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon.nau.ua/doc/?uid=1038.4251.0>

Звернення Міністерства освіти і науки до Ради міністрів Автономної Республіки Крим, обласних, Київської та Севастопольської міських державних адміністрацій з проханням вжити дієвих заходів щодо підтримки, розвитку та належного фінансування позашкільних навчальних закладів.

8. Україна. МОН. Про преміювання, встановлення надбавок і доплат до посадових окладів та надання матеріальної допомоги керівникам та їх заступникам : лист від 25.09.2013 р. № 1/9–667 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://osvita.ua/legislation/other/37160>

З 1 жовтня 2013 року преміювання керівників освітніх установ та їх заступників, встановлення їм надбавок і доплат до посадових окладів, надання матеріальної допомоги здійснюється з дозволу Міністерства освіти і науки (для освітніх установ, що фінансуються з Державного бюджету) та відповідних вищих органів управління (для освітніх установ, що фінансуються з місцевих бюджетів) у межах наявних коштів на оплату праці, за умови наявності економії фонду заробітної плати та відсутності заборгованості з виплати заробітної плати, стипендії і комунальних платежів.

9. Україна. МОН. Про призначення стипендій Президента України переможцям Всеукраїнських учнівських олімпіад з навчальних предметів і Всеукраїнського конкурсу-захисту науково-дослідницьких робіт учнів –

членів Малої академії наук України 2013/2014 навчального року : наказ від 04.10.2013 р. № 1360 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.mon.gov.ua/ua/about-ministry/normative/1359->

10. Україна. МОН. Про застосування Типового положення про атестацію педагогічних працівників : лист від 10.09.2013 р. № 1/9–617 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://osvita.ua/legislation/Ser_osv/37026/

Інструктивно-методичним листом надано роз'яснення щодо врахування в роботі внесених змін до Типового положення про атестацію педагогічних працівників.

11. Україна. МОН. Про затвердження Змін до Типового положення про атестацію педагогічних працівників : наказ від 08.08.2013 р. № 1135 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/Laws/show/z1417-13>

Крім внесення змін до Типового положення дається доручення територіальним органам управління освітою забезпечити організацію та проведення до 1 вересня 2017 року атестацію керівників навчальних закладів та їх заступників, призначених на посади до набрання чинності цим наказом.

12. Україна. МОН. Про затвердження Положення про Банк інтелектуальних досягнень дітей та Положення про Експертну раду для визначення найкращих інтелектуальних досягнень дітей : наказ від 27.08.2013 р. № 1236 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z1595-13>

Положення, розроблене з метою організаційно-технічного та інформаційно-методичного забезпечення діяльності з підтримки обдарованих дітей в Україні, визначає порядок формування, ведення та функціонування Банку інтелектуальних досягнень дітей.

13. Україна. МОН. Про затвердження уніфікованих форм актів : наказ від 20.05.2013 р. № 560 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://guonkh.gov.ua/normative/nakazi_monu/94/5446.html

Наказом Міністерства затверджено акти перевірки додержання вимог чинного законодавства суб'єктами господарювання, що надають послуги у сферах вищої освіти, дошкільної освіти, загальної середньої освіти, позашкільної освіти, професійно-технічної освіти.

14. Україна. Мін'юст. Методичні рекомендації «Запобігання і протидія корупції в державних органах та органах місцевого самоврядування» // Уряд. кур'єр. – 2013. – 12 листоп. (№ 208). – С. 9–14.

Метою рекомендацій є ознайомлення працівників державних органів та органів місцевого самоврядування з ключовими положеннями запровадженої у

2011 році системи запобігання і протидії корупції та вимогами щодо добросовісної поведінки осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування.

Методичні рекомендації розраховані для використання у роботі особами, уповноваженими на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, працівниками громадських приймалень з надання безоплатної первинної правової допомоги.

15. Україна. Мінфін. Про затвердження деяких нормативно-правових актів з бухгалтерського обліку бюджетних установ : наказ від 26.06.2013 р. № 611 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.interbuh.com.ua/ua/documents/oneregulations/6256>

Наказом Міністерства затверджено такі нормативно-правові акти з бухгалтерського обліку бюджетних установ: План рахунків бухгалтерського обліку бюджетних установ; Положення з бухгалтерського обліку необоротних активів бюджетних установ; Положення з бухгалтерського обліку фінансових інвестицій бюджетних установ.

16. Україна. Мінфін. Про затвердження Змін до деяких нормативно-правових актів Міністерства фінансів України : наказ від 09.10.2013 р. № 866 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z1741-13>

З метою удосконалення казначейського обслуговування бюджетних коштів і складання звітності розпорядниками та одержувачами бюджетних коштів цим наказом внесені зміни до:

- Порядку формування Єдиного реєстру розпорядників бюджетних коштів та одержувачів бюджетних коштів;
- Порядку складання фінансової та бюджетної звітності розпорядниками та одержувачами бюджетних коштів;
- Порядку відкриття та закриття рахунків у національній валюті в органах Державної казначейської служби України;
- Порядку реєстрації та обліку бюджетних зобов'язань розпорядників бюджетних коштів та одержувачів бюджетних коштів в органах Державної казначейської служби України.

Наука та наукознавство

17. Бевз Т. Науковий світогляд – методологічна основа творчості Володимира Вернадського / Тетяна Бевз // Світогляд. – 2013. – № 1. – С. 20–30.

Про сформульоване В. Вернадським нове для того часу поняття наукового світогляду як уявлення про явища, доступні науковому вивченню; певне ставлення до світу явищ, що нас оточують, за якого кожне явище входить у рамки наукового вивчення і знаходить пояснення, що не суперечить основним

принципам наукового пошуку, йдеться у статті головного наукового співробітника Інституту політичних і етнонаціональних досліджень ім. І. Ф. Кураса НАН України, професора кафедри політології Національного університету «Києво-Могилянська академія» Тетяни Бевз.

18. Бублик С. Василь Будник – патріарх вітчизняного ракетобудування / Сергій Бублик // Світогляд. – 2013. – № 3. – С. 14–17.

24 червня 2013 року виповнилося 100 років від дня народження патріарха династії Будників-ракетників, почесного громадянина міста Дніпропетровська Василя Сергійовича Будника.

Наведені автором статті факти з життя і діяльності Василя Будника ґрунтуються на матеріалах архівної справи архіву НАН України.

19. В. І. Вернадський і біосфера на початку ХХІ століття / Кирило Хайлов, Олександр Празукін, Юрій Юрченко, Дмитро Смолєв // Світогляд. – 2013. – № 1. – С. 52–57 ; № 2. – С. 50–55.

Фахівці, досліджуючи природу Землі, цінують усе її різноманіття. Але час від часу між дослідниками виникають суперечки про міру важливості в ній неживого й живого. Однак у природі все є настільки органічно взаємопов'язаним, що неживе й живе є однаково важливим, як різні біологічні функції у клітин, тканин та органів у складі живого організму.

На сторінках журналу колектив авторів статті розмірковує над порівнянням неживого і живого.

20. Винниченко І. Фундатор української картографії / Ігор Винниченко // Уряд. кур'єр. – 2013. – 17 груд. (№ 233). – С. 12.

Серед видатних учених, які брали участь у становленні Української держави та науки, значимою є постать Веніаміна Кордта.

У статті подано стислу інформацію про життєвий і творчий шлях В. Кордта – автора наукового видання «Материалы по истории русской картографии», з картами України кінця ХV – половини ХVІІ століття.

21. Глушкова В. В. Академик Виктор Михайлович Глушков и главное дело его жизни (к 90-летию со дня рождения) / В. В. Глушкова, С. А. Жабин // Наука і наукознавство. – 2013. – № 3. – С. 79–88.

Наведено основні відомості про життєвий шлях Віктора Михайловича Глушкова – академіка АН СРСР, піонера радянської кібернетики, засновника Інституту кібернетики НАН України.

Серед найважливіших результатів діяльності вченого – створення загальної теорії цифрових автоматів і дискретних перетворювачів, розробка обчислювальних машин з інтерпретацією алгоритмічних мов високого рівня.

Під керівництвом В. М. Глушкова видано першу в світі «Енциклопедію кібернетики» у 2-х томах. Його книги «Синтез цифрових автоматів», «Вступ до

теорії систем, що самовдосконалюються», «Засади безперервної інформатики» та інші стали науковими бестселерами.

22. Голубець М. Аксиоми академіка В. Вернадського – путівник у XXI столітті (очима еколога) / Михайло Голубець // Світогляд. – 2013. – № 1. – С. 41–47.

Завдання цієї публікації, на думку автора, – привернути увагу читача до тих глобальних наукових узагальнень вченого, які є базовими для забезпечення умов сталого розвитку, раціоналізації природокористування й охорони природного середовища, ефективного розвитку економіки за умов збереження високої якості довкілля й задоволення стану здоров'я мешканців Землі.

23. Деркач В. Ф. Робота педколективу Павлівської школи з розвитку творчих здібностей учнів / В. Ф. Деркач // Педагогіка і психологія. – 2013. – № 4. – С. 31–34.

На архівних матеріалах педагогічно-меморіального музею розкрито роботу Павлівської школи з розвитку творчих здібностей школярів, якою безпосередньо керував В. О. Сухомлинський, висвітлено систему роботи педагогічного колективу сучасної школи з цього напрямку, побудовану на ідеях видатного педагога.

24. Запорожан В. Ноосферне мислення В. І. Вернадського – ноетика / Валерій Запорожан // Світогляд. – 2013. – № 1. – С. 48–51.

З моменту своєї появи концепція ноосфери містила оптимістичні оцінки можливостей людського розуму і науково-технічного прогресу. Вона може, на думку автора, стати базисом, що дає змогу мінімізувати негативні наслідки діяльності людства, знизити загрозу знищення цивілізації.

Першою спробою протидії глобальній екологічній кризі та наслідкам упровадження новітніх медико-біологічних технологій стала біоетика.

Про її розвиток, який пов'язаний з процесом трансформації і взаємної інтеграції класичної і професійної медичної етики, йдеться у статті.

25. Кекелидзе В. Д. Богиня Победы в подмосковной Дубне : директор Лаборатории физики высоких энергий им. В. И. Векслера и А. М. Балдина Объединенного института ядерных исследований / Владимир Димитриевич Кекелидзе ; беседу вел В. Чумаков // В мире науки. – 2013. – № 10. – С. 13–17.

У статті йдеться про історію, сучасні досягнення та перспективні проекти однієї з найважливіших структур Об'єднаного інституту ядерних досліджень – Лабораторії фізики високих енергій, яка відзначає цього року 60-ліття з дня створення.

26. Крецул Н. Володимир Іполитович Липський : нарис про життя та наукову спадщину / Наталія Крецул // Світогляд. – 2013. – № 2. – С. 11–15.

У статті йдеться про життя та наукову спадщину третього Президента Академії наук України.

27. Лескова Н. Технологическая долина МГУ : здесь будут знания расти / Наталия Лескова // В мире науки. – 2013. – № 12. – С. 20–23.

Скоро в университетском кампусе, как и в ведущих университетах мира, появится своя технологическая долина, которой уже придумали название – «Воробьевы горы». Об этом глобальном начинании говорили на совещании у ректора МГУ Виктора Антоновича Садовниченко.

О замыслах не только студенческого городка, но и о построении целой инфраструктуры для выращивания будущих талантов – школ и, может быть, детских садов для будущих гениев, – поделился в интервью ректор МГУ.

28. Лобузін К. В. І. Вернадський і Україна (світлина В. І. Вернадського з архіву Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського) / Катерина Лобузін // Світогляд. – 2013. – № 1. – С. 14–19.

29. Малицький Б. Про роль історії науки у формуванні сучасного суспільства, заснованого на наукових знаннях / Борис Малицький, В'ячеслав Соловйов // Світогляд. – 2013. – № 2. – С. 43–45.

На думку авторів статті, намагаючись виявити взаємозалежність філософських підходів до пізнання світу і реальних можливостей проникнення природодослідників у сутність природних процесів і явищ, В. І. Вернадський показав сучасним ученим приклад об'єктивного аналізу етапів розвитку науки як соціального феномена й інструменту взаємодії людства з довкіллям. Таким чином, формуючи історико-філософський підхід до вивчення проблем природи і суспільства, В. І. Вернадський закономірно заглибився у вивчення методів історії науки, ролі філософії у становленні наукового світогляду і спробував зробити дуже корисні висновки, що стосуються принципів організації науки.

Про роль історії науки у формуванні сучасного суспільства, заснованого на наукових знаннях, на сторінках журналу розмірковують професори НАН України.

30. Онищенко О. В. І. Вернадський – засновник Національної бібліотеки Української Держави / Олексій Онищенко, Любов Дубровіна // Світогляд. – 2013. – № 1. – С. 8–13.

Заснування перших наукових та освітніх національних інституцій в Україні, зокрема Національної Академії Наук, Національної бібліотеки та перших національних університетів у Києві та Кам'янці-Подільському, низки наукових товариств, музеїв пов'язано з іменами видатного вченого В. І. Вернадського та широко знаного науковця й державного діяча М. П. Василенка.

Від ідеї створення у буремні часи 1917–1919 рр., підтримки на державному рівні до формування колекцій з найціннішим для української історії та культури фондом – про це розповідають генеральний директор Національної бібліотеки України ім. В. І. Вернадського Олексій Онищенко та директор Інституту рукопису Національної бібліотеки України ім. В. І. Вернадського Любов Дубровіна.

31. Патон Б. «Вчений повинен бути високоморальним і чесним. Чесним – перед наукою і суспільством» / Президент НАН України про Академію напередодні її дня народження, про науку в Україні і про людину в науці ; розмову вела І. Ніколайчук // Світ. – 2013. – № 43–44.

32. Платонов В. Василь Сергійович Будник – видатний ракетобудівник / Володимир Платонов // Світогляд. – 2013. – № 3. – С. 3–13.

Статтю підготовлено з нагоди 100-річчя від дня народження Василя Будника, учасника створення перших радянських ракет далекої дії, соратника і заступника Сергія Корольова, головного конструктора першого в Радянському Союзі серійного ракетного заводу № 586.

33. Прокоф'єва-Михайловська В. Академік Андрій Борисович Северний / Валентина Прокоф'єва-Михайловська // Світогляд. – 2013. – № 3. – С. 19–23.

11 травня 2013 року виповнилося 100 років з дня народження видатного вченого, астрофізика, одного з визначних фахівців у галузі фізики зірок, директора Кримської астрофізичної обсерваторії Андрія Борисовича Северного.

У статті йдеться про участь А. Б. Северного у відкритті Кримської астрофізичної обсерваторії, його наукові дослідження, зокрема, відкриття астероїдів, телескопи, створені в КрАО за часів роботи А. Б. Северного, тощо.

34. Савчук В. С. В. С. Будник та його науково-конструкторська школа / В. С. Савчук // Наука та наукознавство. – 2013. – № 3. – С. 89–101.

Наведено основні відомості про життєвий шлях видатного ракетобудівника, вченого та конструктора Василя Сергійовича Будника. Висвітлено його роль у створенні науково-конструкторської школи з ракетобудування та її внесок у розвиток ракетно-космічної галузі й обороноздатності держави, а також основні напрями творчої діяльності В. С. Будника на різних етапах його життя і діяльності.

35. Слово Президента НАН України академіка Бориса Патона про академіка В. І. Вернадського – великого вченого і мислителя, засновника Української академії наук // Світогляд. – 2013. – № 1. – С. 2–7.

36. Філоненко М. Нанотехнології : історія виникнення й основні етапи розвитку / Михайло Філоненко, Геннадій Грищенко // Фізика та астрономія в сучасній шк. – 2013. – № 3. – С. 30–34.

Кількість дослідницьких робіт, присвячених нанотематиці, зростає з року в рік. Сучасний період у розвитку нанотехнологій характеризується різкою активізацією досліджень та істотними інвестиціями.

А щодо історії нанотехнологій – її відтворити достатньо складно з двох причин. По-перше, через «розмитість» власне цього терміна, по-друге, людство завжди експериментувало з нанотехнологіями, навіть не здогадуючись про це. Тому автори статті не претендують на повноту відтворення історії, а подають лише своє суб'єктивне бачення.

37. Чумаков В. Мало навчить, надо удержать / Валерий Чумаков // В мире науки. – 2013. – № 12. – С. 24–29.

«Для того чтобы подготовить ученого, владеющего междисциплинарными знаниями, образовательный процесс должен быть непрерывным, начиная с младших классов средней школы», – так считает заместитель директора Национального исследовательского центра «Курчатовский институт», директор Курчатовского НБИКС-центра, профессор Павел Константинович Кашкарёв.

38. Шендеровський В. Іван Пулюй / Василь Шендеровський, Олександр Рокіцький // Світогляд. – 2013. – № 3. – С. 62–65.

У статті йдеться про видатного українського ученого-фізика, електротехніка і громадського діяча Івана Пулюя.

39. Шендеровський В. Неперевершений знавець природи – Володимир Липський / Василь Шендеровський // Світогляд. – 2013. – № 2. – С. 2–10.

Статтю написано з нагоди 150-річчя від дня народження й присвячено одному із фундаторів Української Академії Наук Володимиру Іполитовичу Липському, який побував на всіх континентах, де особисто відкрив і описав 4 нові для науки роди і понад 220 видів рослин та їх відмінностей, зібрав величезні колекції для природничих музеїв країни, написав понад сто наукових праць, у яких виявив себе неперевершеним знавцем рослинного світу Землі і талановитим літератором.

Мала академія наук України

40. А тепер – Шевченківський портал // Освіта. – 2013. – 25 верес. – 2 жовт. (№ 34). – С. 1.

26 вересня 2013 року в Національному музеї Тараса Шевченка відбулося урочисте відкриття IV Міжнародного мовно-літературного конкурсу учнівської та студентської молоді імені Тараса Шевченка.

41. Беляєва М. Розробки, що поліпшують світ : на форумі презентували досягнення науковців / Марія Беляєва // Освіта України. – 2013. – 28 жовт. (№ 43). – С. 15.

На Міжнародному науково-технологічному форумі «Наука. Інновації. Технології – 2013», який відбувся в Києві, свої останні роботи представляли провідні вчені вищих навчальних закладів і наукових установ України.

Актуальними роботами змогли похвалитися на форумі школярі – члени МАН, які є переможцями третього етапу Всеукраїнського конкурсу.

42. Беляєва М. Стипендії Президента – найрозумнішим / Марія Беляєва // Освіта України. – 2013. – 28 жовт. (№ 43). – С. 6.

У статті йдеться про молодих «академіків», які отримали цього року стипендію Президента України.

43. Всеукраїнський фестиваль Sikorsky Challenge 2013 назвав переможців // Світ. – 2013. – № 41–42 (лист.).

Про підбиття підсумків та нагородження переможців II Всеукраїнського фестивалю інноваційних проєктів Sikorsky Challenge 2013, серед яких були і представники Малої академії наук, йдеться в інформаційному матеріалі.

44. Галата С. Конструкторське бюро «Молодіжне» : юні кулібіни влаштовують у центрі Києва власну Кремнієву долину / Світлана Галата // Освіта України. – 2013. – 9 груд. (№ 49). – С. 13.

Мала академія наук створює у «Щорсівському» павільйоні Кіностудії ім. О. Довженка молодіжне конструкторське бюро.

Про це та про проведення «круглого столу» «Від теорії до практики: бізнес, наука, освіта, національний та міжнародний досвід», на який прийшли юні винахідники з Малої академії наук, представники бізнесу, вчені з України і Німеччини, йдеться в інформаційному матеріалі.

45. Галата С. Трамплін у майбутнє / Світлана Галата // Освіта України. – 2013. – 14 жовт. (№ 41). – С. 7.

У статті йдеться про реалізацію Президентської програми «Інтелектуальне майбутнє України» та створення в Україні Банку інтелектуальних досягнень.

До Банку інтелектуальних досягнень буде внесено дані про здобутки обдарованих дітей 9–11 класів ЗНЗ. Президентська програма почне діяти за результатами нинішнього навчального року.

Наразі фахівці Інституту інноваційних технологій і змісту освіти разом з науковцями розробляють концепцію супроводу для обдарованих дітей.

46. До 100-річчя з дня народження А. Б. Северного. Пам'ять про вченого зберігається // Школа юного вченого. – 2013. – № 4. – С. 11–12.

До відзначення 100-річчя від дня народження відомого вченого, астрофізика та ефективного й успішного керівника Кримської астрофізичної обсерваторії (впродовж 35 років, з 1952 по 1987 рр.), академіка Андрія Борисовича Северного в Малій академії Криму готувалися заздалегідь.

Інформаційний звіт про проведену наприкінці 2012 року науково-практичну конференцію «Космос. Земля. Людина» наведено на сторінках періодичного видання.

47. Експорт досвіду // Освіта України. – 2013. – 21 жовт. (№ 42). – С. 2.

Про перспективні проекти Малої академії наук: відкриття навчально-наукового комплексу – Міжнародного центру дитячої наукової творчості в Пущі-Водиці під Києвом; створення пілотної версії проекту «ЄвроМАН» йдеться у короткому інформаційному повідомленні.

48. Європейська МАН // Освіта України. – 2013. – 23 груд. (№ 51). – С. 2.

Про навчання за кращими європейськими методиками, яке стане доступнішим для молодих науковців з України завдяки проектові «ЄвроМАН», йдеться у інформаційному повідомленні.

49. Ломакіна А. М. МАН Криму «Шукач» – 50 років пошуку / Анна Миколаївна Ломакіна // Школа юного вченого. – 2013. – № 4. – С. 2–10.

Дійсний член Малої академії наук з 1963 року, один із керівників Малої академії наук Автономної Республіки Крим «Шукач» упродовж багатьох років, на сторінках фахового журналу поділилася спогадами про історію створення Кримської МАН, її здобутки, заснування саме в Криму унікального наукового товариства учнів, формування традицій Малої академії наук та відпрацювання методів дослідницької роботи учнів тощо.

50. Марченко В. Мала академія наук у позашкільному освітньому просторі / Валентина Марченко, Світлана Горбаченко // Позашкілля. – 2013. – № 11. – С. 4–7.

У 2006 році разом з управлінням освіти Добропільської міської ради було відкрито філію Донецького територіального відділення Малої академії наук України, зокрема: створено мережу секцій на базах загальноосвітніх шкіл міста, де базовим закладом для роботи МАН став Центр дитячої та юнацької творчості м. Добропілля, створено банк даних учнів зі шкіл міста, які беруть участь у захисті науково-дослідницьких робіт.

Про систему організаційно-педагогічного забезпечення та підтримку науково-дослідницької роботи учнів на прикладі роботи МАН Центру дитячої та юнацької творчості розповідає керівництво освітнього позашкільного закладу.

51. Навчатися, щоб навчати // Освіта України. – 2013. – 25 листоп. (№ 47). – С. 3.

Інформаційний матеріал висвітлює проведення семінару-практикуму «Інноваційні підходи в організації навчально-дослідницької діяльності учнів – членів Малої академії наук України» для учителів фізики, математики, хімії, біології Київської і Полтавської областей.

52. Секрети підготовки математичних вершин // Освіта. – 2013. – 6–13 груд. (№ 50). – С. 12.

Нещодавно команда Дніпропетровського фізико-математичного ліцею при Дніпропетровському національному університеті імені Олеся Гончара вдруге здобула абсолютне чемпіонство на Всеукраїнському турнірі юних математиків імені професора Михайла Ядренка. Ця перемога стала гідним подарунком ліцеїстів до 15-річчя рідного закладу.

Про особливості цього навчального закладу, здобутки ліцеїстів, зокрема, участь у Всеукраїнському конкурсі-захисті науково-дослідницьких робіт МАН України розповів на сторінках фахового видання його директор, кандидат фізико-математичних наук, доцент кафедри математичного аналізу ДНУ ім. О. Гончара Олег Володимирович Поляков.

53. Скалига В. Інвестиції в майбутнє / Валентина Скалига // Освіта України. – 2013. – 25 листоп. (№ 47). – С. 12.

Про стан і перспективи розвитку мережі позашкільних навчальних закладів, відкриття філій Малої академії наук, досвід передачі гурткової роботи в школах до сфери відання позашкілля та надання освітніх послуг для «особливих» дітей йшлося під час проведення Всеукраїнського форуму працівників позашкільної освіти.

54. Скалига В. Наука для старшокласника / Валентина Скалига // Освіта України. – 2013. – 4 листоп. (№ 44). – С. 12.

Під час осінніх канікул 2013/2014 навчального року відбулася Всеукраїнська заочна біологічна школа. Протягом тижня школярі, які бажають знати «понад програму», займалися на базі Національного еколого-натуралістичного центру, їздили до Національної академії наук, лабораторій, профільних вишів.

У статті представлено інформаційний звіт про проведення Всеукраїнської заочної біологічної школи.

3 досвіду роботи колег інших держав

55. Ищенко О. С. Научно-практические основы обеспечения персонифицированного образования одаренных детей (из опыта работы федеральной экспериментальной площадки) // Внешкольник. – 2013. – № 6. – С. 26–28.

Творческая группа педагогов Ставропольского Дворца детского творчества под руководством ученых Ставропольского государственного университета с 2007 года активно занимается разработкой системы персонифицированного профильного обучения и воспитания в условиях концептуального единства основного и дополнительного образования. Данная работа ведется в рамках федерального эксперимента в Российской Федерации, изучающего различные аспекты работы с интеллектуально одаренными детьми.

56. Козлов В. А. Турниры юных физиков как форма активизации познавательной деятельности учащихся // Внешкольник. – 2013. – № 6. – С. 34–36.

Одними из недостатков современной школы являются оторванность знаний от практики, неумение учащихся рассуждать, объяснять механизмы явлений, не упоминавшихся в учебнике, формулировать выводы и приводить доказательства на основе усвоенных в школе принципов и законов.

Для решения данной проблемы в последние годы в школах вводится в виде специальной дисциплины «проектная и исследовательская деятельность учащихся».

Активизация познавательной деятельности учащихся – одна из важнейших задач, для решения которой большую работу проводят внешкольные образовательные учреждения.

В статье автор описывает одну из форм такой работы со школьниками – Турниры юных физиков.

57. Куприянов Б. В. Нормативные основы программного обеспечения дополнительного образования (Закон об образовании читаем сами) / Б. В. Куприянов // Дополнительное образование и воспитание. – 2013. – № 11. – С. 3–7.

У Законі «Про освіту в Російській Федерації» передбачено, що організація додаткової освіти здійснюється за допомогою реалізації загальнорозвивальних додаткових освітніх програм (на відміну від передпрофесійних) не лише для учнівської молоді, а й для дорослих.

Освітні програми мають визначальне значення в регламентації освітнього процесу в закладах додаткової освіти.

Автор статті розмірковує над специфікою освітніх програм та їх нормативним регулюванням.

58. Мамаева С. В. Развитие предпрофильного обучения / С. В. Мамаева // Дополнительное образование и воспитание. – 2013. – № 11. – С. 21–23.

Одним із визначних чинників підвищення якості освіти, на думку авторів статті, є орієнтування її на побудову індивідуального освітнього маршруту, яке розглядається як багатосторонній комплексний засіб підвищення ефективності і доступності загальної освіти.

Робота з впровадження передпрофільного навчання в умовах додаткової освіти в Росії має позитивну динаміку.

Завдяки змінам у структурі, змісті та організації освітнього процесу більшою мірою враховуються інтереси, здібності та уподобання учнів, створюються можливості для орієнтації освіти старшокласників відповідно до їх професійних інтересів і намірів стосовно подальшого навчання.

59. Турик Л. А. Летняя школа «Наноград» // Внешкольник. – 2013. – № 6. – С. 55–57.

В 2011 году Наблюдательный совет Фонда инфраструктурных и образовательных программ («РОСНАНО») принял к реализации Программу «Школьная лига «РОСНАНО». В Программе создано сетевое сообщество, объединяющее представителей общеобразовательных школ, бизнеса, науки и производства. На сегодняшний день это 54 школы-участницы и более 150 школ-партнеров, 1000 учителей и 30 федеральных экспертов.

Теоретичні аспекти роботи з обдарованими дітьми

60. Венгер В. Развитие академической обдарованности молодежи / В. Венгер // Открытый урок. – 2013. – № 12. – С. 37–39.

У статті розкрито особливості академічної обдарованості, йдеться про форми та методи організації навчального процесу, спрямованого насамперед на розвиток в учнів творчих здібностей, подано орієнтовний план роботи з обдарованими дітьми на навчальний рік тощо.

61. Калитчук І. В. Бінарне заняття в системі освітніх вимірювань / І. В. Калитчук // Фізика в школах України. – 2013. – № 23–24 (груд.). – С. 2–6.

Інтеграція змісту декількох предметів формує цілісні знання, об'єднує спільною метою в межах заняття, допомагає об'єднати учнів, які надають перевагу різним наукам і бувають пасивними на звичайних заняттях.

Сутність такого навчання ґрунтується на виявленні в різних навчальних предметах однотипних елементів та їх поєднанні в якісно нову цілісність із метою створення загального образу світу. Мета використання такого навчання –

створення оптимальних умов для розвитку та самореалізації учнів шляхом формування цілісних знань із теми.

Мета статті – навести один із варіантів бінарного заняття та показати його особливості в умовах освітніх вимірювань.

62. Соляник Н. Міжпредметні зв'язки соціально-гуманітарного циклу // Відкритий урок. – 2013. – № 12. – С. 57–59.

У статті на заявлену тему авторка зазначає, що в новому Державному стандарті базової та повної загальної середньої освіти висвітлюється важливість та багатофункційність міжпредметних зв'язків у формуванні системи знань учнів. Одним із напрямів міжпредметних зв'язків є інтегровані заняття.

Моніторинг якості освіти

63. Зенов С. С. Использование оценочных показателей при переводе учащихся с одного уровня обучения на другой в организациях дополнительного образования детей / С. С. Зенов, Г. Н. Миненко, Н. В. Стрижова // Внешкольник. – 2013. – № 5. – С. 22–24.

Під час розробки оціночних показників успішності учнів в організаціях додаткової освіти дітей повсякчас виникають труднощі, пов'язані з обранням критеріїв, які об'єктивно визначають рівень знань.

Колективом авторів подано варіант оцінювання знань, який визначається за рахунок співставлення отриманих значень спеціального коефіцієнта $K_{кз}$ з його початковим значенням та показника $N_{зн}$.

В основу показника обчислювання знань $K_{кз}$ покладено результати тестових і практичних завдань. Під час визначення $N_{зн}$ використовується співвідношення умовних обсягів знань $S_{зн}$.

Аналіз цих даних дає педагогові змогу зробити висновки про доцільність переведення учня на наступний рівень навчання в процесі організації додаткової освіти дітей.

Професійна компетентність педагога

64. Величко Л. П. Теоретичні і практичні аспекти педагогічної майстерності та методичної культури педагога / Л. П. Величко, М. М. Савчин // Педагогіка і психологія. – 2013. – № 4. – С. 74–81.

Розкрито теоретичні аспекти понять професіоналізму, педагогічної майстерності та методичної культури педагога. Висвітлено погляд на сутність сучасного вчителя, його роль в одержанні кінцевого продукту – високоосвіченої, компетентнісно спрямованої особистості.

65. Газімагомедова О. Науково-методичний супровід професійного зростання заступників директора / Оксана Газімагомедова // Управління освітою. – 2013. – № 23 (груд.). – С. 1–5. – (вкладка «Методист – BEST»).

Одним із пріоритетних напрямів науково-методичної роботи з педагогічними кадрами Харцизького міського методичного кабінету визначено професійну підготовку компетентних менеджерів освітньої галузі (директорів, заступників директорів із навчально-виховної роботи, психологів тощо).

На думку авторки статті, в умовах реформування освіти цей напрям роботи методичної служби набуває особливої актуальності.

Досвідом управління професійним зростанням заступників директорів, прогнозування проміжних і остаточних результатів роботи на базі методичного кабінету поділилася з читачами журналу методист методичного кабінету міського відділу освіти Харцизької міської ради Донецької області О. Газімагомедова.

66. Голобородько М. Науково-методичний супровід інноваційних процесів / Марина Голобородько // Позашкілля. – 2013. – № 11. – С. 5–7. – (вкладка).

У сучасному позашкільному навчальному закладі педагогічному колективу насамперед необхідно орієнтуватися в широкому спектрі сучасних інноваційних технологій, напрямів, не втрачати час на відкриття вже відомого, а шукати свої шляхи та набувати власний педагогічний досвід.

Про організацію науково-методичної роботи у Будинку дитячої творчості Калінінського району м. Горлівка Донецької області на сторінках журналу розповідає заступник директора з науково-методичної роботи Марина Голобородько.

67. Дмитренко Н. Атестація педагогічних кадрів / Наталя Дмитренко // Позашкілля. – 2013. – № 11. – С. 8–12. – (вкладка).

Робота адміністрації Будинку дитячої творчості з педагогічними кадрами щодо атестації, на думку автора статті – заступника директора з навчально-виховної роботи, має системний характер, що означає планування атестаційної роботи, чітке дотримання етапів, регламенту проведення атестації.

Про запровадження у позашкільному закладі власної моделі «Атестація педагогічних працівників», яка складається з певних періодів та етапів, йдеться у статті.

68. Зайченко О. Розвиток професійної майстерності менеджерів освіти / Ольга Зайченко // Управління освітою. – 2013. – № 23 (груд.). – С. 9–10.

Соціальні процеси, що відбуваються в Україні, потребують професійно підготовлених фахівців, які вміють ефективно працювати в сучасних умовах. Зокрема, менеджер освітнього закладу (установи, організації) повинен бути теоретично підготовлений, бачити освітні проблеми, творчо осмислювати мету й

завдання функціонування закладів освіти й управління ними, перспективи розвитку, вміння поєднувати у своїй діяльності практику й науку, упроваджувати інновації.

Про особливості навчального процесу на курсах підвищення кваліфікації йдеться у статті професора кафедри загальної психології Інституту екології, економіки і права Ольги Зайченко.

69. Кондратець І. На шляху самопізнання : рефлексивні тренінги для педагогів / Інна Кондратець // Палітра педагога. – 2013. – № 5. – С. 13–16 ; № 6. – С. 22–26.

Знайти шляхи до серця дитини і відкрити своє малюкові може лише педагог, який добре знає самого себе, вміє об'єктивно оцінювати власні почуття і вчинки, постійно самовдосконалюватися. Розвинути ці вміння допоможе програма рефлексивних тренінгів, яка передбачає 8 двогодинних занять.

До уваги читачів журналу пропонуються друге й третє заняття, які спрямовані на переосмислення уявлень про себе, усвідомлення позицій іншого, формування сприйнятливості до невербальних засобів спілкування.

На розкриття особистісного потенціалу та формування адекватного ставлення до себе спрямовані п'яте і шосте заняття авторської програми рефлексивних тренінгів, які пропонуються читачеві у наступному номері журналу.

70. Корольчук О. Адаптація молодого педагога / Ольга Корольчук // Позашкілля. – 2013. – № 11. – С. 13–16.

Існують різні методи адаптації молодого фахівця. Трудова адаптація як соціальний процес пов'язана з професійним та соціальним пристосуванням молодого фахівця до вимог організації.

Про ступені адаптації, які проходить молодий спеціаліст у позашкільному закладі, програму адаптаційного заняття з елементами тренінгу розповідає методист Центру позашкільної роботи Святошинського району м. Києва Ольга Корольчук.

71. Мельник Н. Система науково-методичної роботи з керівними кадрами / Н. Мельник // Управління освітою. – 2013. – № 23 (груд.). – С. 14–17.

Формування системи науково-методичної роботи з керівниками ЗНЗ, на думку авторки, передбачає реалізацію таких функцій основних суб'єктів системи, як прогнозування, проектування, організація змістової і процесуальної сторін управлінського процесу.

Про підвищення кваліфікації та супровід керівників ЗНЗ у міжтестастійний період розповідає проректор із науково-методичної роботи, доцент кафедри управління освітою Рівненського ОІППО Н. Мельник на сторінках фахового журналу.

72. Навіщо мені ці вебінари?! // Позашкільна освіта. – 2013. – № 11. – С. 2–3.

Саме з цієї фрази почався діалог двох досвідчених педагогів, щиро закоханих у свою професію. Вони вважають свою роботу покликанням, віддають їй багато часу і сил та постійно прагнуть професійного зростання. Кожна з них багато читає, намагається бути в курсі всіх освітянських подій, використовує сучасні технології навчання і, можна сказати, досить давно «на ти» з комп'ютером та Інтернетом.

Іноді між колежанками відбуваються діалоги, в яких одна панянка намагається переконати іншу. Тож редакція журналу пропонує читачам долучитися до розмови щодо питання необхідності вебінарів і спробувати разом дійти власних висновків.

73. Неводник Л. Виртуальная экскурсия / Л. Неводник // Відкритий урок. – 2013. – № 11. – С. 53–55.

Проектна технологія, на думку автора статті, вважається однією з інтерактивних педагогічних технологій, яка спрямована на розвиток мотивації до навчально-пізнавальної діяльності та передбачає використання ІКТ.

У статті йдеться про принципи організації віртуальної екскурсії як складової сучасних інформаційних технологій, які застосовуються у навчально-виховному процесі.

74. Смірнов Д. Є. Як оформити журнал обліку роботи гуртка / Д. Є. Смірнов, Л. О. Коваленко // Позашкільна освіта. – 2013. – № 10. – (Вкладка «Фаховий сервер»).

На сторінках журналу читачам запропоновано ознайомитись із пам'яткою щодо ведення журналів обліку роботи гуртка.

Розвиток науково-дослідницької діяльності

75. Білоус С. Ю. Наукові народні казки. Професор Маніус розв'язує задачі Іллі Муромця / Світлана Юріївна Білоус // Школа юного вченого. – 2013. – № 4. – С. 20–21.

Наукові народні казки зацікавлять дітей віком від 5 до 10 років.

76. Денисенко Т. Маленькі дослідники великого світу : орієнтовний річний план пошуково-дослідницької діяльності старших дошкільнят / Тетяна Денисенко // Палітра педагога. – 2013. – № 5. – С. 6–9.

Авторка статті вважає, що лише за підтримки дорослого, під його мудрим керівництвом потяг дошкільника до пізнання світу переростає у цілеспрямовану мисленеву роботу, у дитини формується цілісна картина світу, розвиваються логічні операції, вміння експериментувати, здобувати потрібну інформацію та робити висновки.

У статті на допомогу педагогам подано орієнтовний анотований план організації пошуково-дослідницької діяльності дошкільнят.

77. Леонтович А. В. Научно-практическое образование как стратегические направления развития образования. Основные понятия // Внешкольник. – 2013. – № 6. – С. 22–25.

Автор статті розмірковує про цілі введення молодого покоління в мир культури сучасної технологічної цивілізації з усіма її прикладними і гуманітарними аспектами, де головним є виробка наукового світогляду, оволодіння науковим методом при розв'язанні різних (в тому числі гуманітарних) проблем, оволодіння технологічними навичками в різних областях практичної діяльності, розвиток засобів рефлексивного мислення, що дозволяють впровадити хід власної діяльності і її результати в соціальні і професійні контексти, розвиток комунікативних навичок.

78. Поліхун Н. І. Мережеві ресурси підтримки дослідницької діяльності обдарованих учнів / Наталія Іванівна Поліхун // Обдарована дитина. – 2013. – № 8. – С. 45–49.

Авторка статті вважає, що найбільш цікавими і перспективними технологіями в освіті обдарованих дітей є високоінтелектуальні навчальні системи (HICEMTs), які належать до адаптивних навчальних систем, що розроблені із застосуванням методів і технік штучного інтелекту.

У статті наведено приклади мережевих ресурсів, які є першими кроками у розробці інтелектуальних освітніх ресурсів.

Цікава математика, фізика та астрономія

79. Досліди з магнітом (для дітей молодшого шкільного віку) // Обдарована дитина. – 2013. – № 10. – С. 57–61.

У статті наведено приклади проведення серії цікавих евристичних дослідів, для яких зовсім не потрібно використовувати складні лабораторні прилади і механізми.

80. Левшенюк В. Я. Похибки і невизначеність результатів вимірювань фізичних величин / В. Я. Левшенюк, М. Ю. Новоселецький. – Х. : Вид. група «Основа», 2013. – 125, [3] с. – (Б-ка журн. «Фізика в школах України»; Вип. 10 (118)).

Основна мета пропонованого посібника – надати методичну допомогу вчителю у формуванні в учнів умінь обробляти й оцінювати достовірність результатів вимірювання під час виконання шкільного фізичного експерименту, усвідомлювати причини похибок вимірювань, розширювати знання про їхній ймовірний характер і можливі шляхи усунення.

У посібнику висвітлено основні теоретичні та практичні прийоми застосування теорії невизначеності результатів вимірювань, яка наразі прийнята у метрологічній практиці України.

Матеріал посібника вчитель може використовувати як безпосередньо на уроках фізики, так і у позакласній роботі, зокрема під час надання методичних рекомендацій учням, написання наукових робіт з фізики і технічних напрямів у системі Малої академії наук України тощо.

81. Мирошніченко Ю. Системотехніка та системний підхід у навчанні астрономії / Юрій Мирошніченко, Альона Мозгова // Фізика та астрономія в сучасній шк. – 2013. – № 8. – С. 21–27.

Системотехніку, на думку авторів статті, можна розглядати не лише як один із видів інженерної діяльності, а й як науку про загальні закономірності створення, вдосконалення й використання технічних систем.

Системотехніка на сьогодні є вищим ступенем раціонального узагальнення в техніці, спробою комплексного теоретичного узагальнення всіх галузей сучасної техніки і технічних наук з орієнтацією не лише на природничу, а й на гуманітарну освіту, тобто орієнтацією на системну картину світу.

Автори статті на сторінках фахового журналу розмірковують про особливий вид діяльності зі створення складних технічних систем.

82. Чумак М. Діяльність учителя фізики у процесі формування наукового світогляду учнів / Микола Чумак, Тарас Олефіренко // Фізика та астрономія в сучасній шк. – 2013. – № 7. – С. 12–14.

Світогляд є найважливішим компонентом структури особистості. Він складається із системи узагальнених поглядів про світ, місце людини в ньому, а також системи поглядів, переконань, ідеалів, принципів, що відповідають певному світобаченню.

Основний внесок вивчення курсу фізики у формування світогляду, на думку автора статті, полягає у створенні в учнів певних системних філософськи осмислених знань про природу і процеси її пізнання людиною, тобто у формуванні фундаменту природничо-наукового і частково гносеологічного аспектів світогляду.

Технічні науки

83. Зверик А. П. «Испытай сам себя – 4» (4-й тест на выявление творческой технической одаренности) / Алексей Павлович Зверик // Обдарована дитина. – 2013. – № 9. – С. 37–40.

Тест на виявлення технічної обдарованості складається з п'яти технічних задач на моделювання, які можна виконати власноруч.

84. Роговцева Ж. П. Технология постановки изобретательских задач / Ж. П. Роговцева // Дополнительное образование и воспитание. – 2013. – № 10. – С. 46–51.

У статті за допомогою технології формулювання винахідницького завдання розглянуто способи вирішення цих задач на заняттях з робототехніки у закладах позашкільної освіти.

Науки про Землю

85. Платицына О. Влюбленная в камни / Ольга Платицына // В мире науки. – 2013. – № 12. – С. 88–91.

Прохорова Л. П. ...Долгое время это был едва ли не единственный факт, известный о женщине – коллекционере минералов, собравшей на рубеже XIX–XX вв. систематическую коллекцию около 3 тыс. образцов минералов со всех концов света, представляющую почти 500 месторождений.

Восстановить биографию женщины – естествоиспытателя и коллекционера, найти документальное свидетельство о деятельности Лидии Петровны оказалось очень непростой, многоступенчатой задачей. Оказалось, что Лидия Петровна Прохорова была не только собирателем, но и исследователем, путешественником, ученицей академика А. Е. Ферсмана.

Этапы исследовательской работы о жизни и деятельности Прохоровой Л. П. освещает статья старшего научного сотрудника Государственного геологического музея им. В. И. Вернадского РАН Е. Л. Мининой.

Історичне краєзнавство

86. Андрианова Т. С. Методы краеведческих исследований / Т. С. Андрианова // Дополнительное образование и воспитание. – 2013. – № 10. – С. 14–15.

Розглянуто складові пізнавально-дослідницької діяльності і методи краєзнавчих досліджень.

Інтерактивні технології

87. Ганенко А. Документы в облаке / Анастасия Ганенко // Информационные технологии для менеджмента. – 2013. – № 11. – С. 34.

Розглянуто програмний продукт «Мегаплан», побудований на використанні хмарних сервісів для зберігання документів і менеджменту сучасної діяльності.

88. Кручинин Д. «За» и «против» ИТ-аутсорсинга, или стоит ли переходить на новую модель ИТ-услуг? / Дмитрий Кручинин // Информационные технологии для менеджмента. – 2013. – № 11. – С. 36–37.

IT-аутсорсінг дає компанії змогу скоротити витрати, прискорити процеси, покращити їх якість та отримати нові можливості. Про оптимальну відповідність аутсорсингових проектів певним типам компаній розповідає Дмитро Кручинін, директор департаменту сервісів компанії «Інком».

Музейна педагогіка, бібліотечна справа, документознавство

89. Кузьміна О. Робота з обдарованими дітьми : бібліографічний посібник / Оксана Кузьміна // Шк. бібл.-інформ. центр. – Бібл. робота – 2013. – № 10. – С. 43–45.

Робота педагогів з обдарованими дітьми багатоаспектна, різнопланова та потребує всебічної інформаційно-методичної підтримки. Надійним помічником, на думку автора, може стати запропонований бібліографічний посібник. Зібрані в ньому публікації вітчизняних авторів висвітлюють питання психолого-педагогічного супроводу обдарованих дітей.

90. Кулик Л. Авторські права : як захистити власні та не порушувати чужі / Людмила Кулик // Шк. бібл.-інформ. центр. – Бібл. робота – 2013. – № 11. – С. 8–12.

Упродовж багатьох років питання порушення і дотримання авторського права, «піратського» копіювання та плагіату є предметом численних дискусій. Це й не дивно, адже авторське право, з одного боку, захищає інтелектуальну власність, а з іншого – зумовлює проблему доступності та поширення інформаційних ресурсів.

Як захистити власні та не порушувати чужі авторські права, розповідає у статті Людмила Кулик.

91. Малюга В. М. Шляхи оновлення просвітницької діяльності Педагогічного музею України / В. М. Малюга // Педагогіка і психологія. – 2013. – № 3. – С. 57–62.

Проаналізовано шляхи оновлення просвітницької діяльності Педагогічного музею України на початку ХХ ст. Зокрема йдеться про системне надання знань, популяризацію надбань сучасної педагогічної науки і практики та педагогічної спадщини видатних педагогів, створення наукової концепції організації виставок із визначенням мети й завдання, форм проведення та контингенту учасників виставки, розроблення їхнього структурно-тематичного плану з переліком використаних матеріалів із фондів, створення планів усіляких заходів у межах роботи виставок (науково-практична конференція, «круглий стіл», педагогічні читання, творчі представлення учасників виставок, оглядові й тематичні екскурсії) тощо.

92. Томків Л. Допомагаємо виховувати успішну, творчу, обдаровану особистість / Людмила Томків // Шк. бібл.-інформ. центр. – Бібл. робота – 2013. – № 10. – С. 10–14.

Усі діти від природи талановиті, однак не всі вони про це знають. Допомогти їм відшукати в собі схильність до якоїсь справи, на думку автора статті, можуть бібліотекарі.

93. Хоменчук І. Творчо обдаровані діти та бібліотека / Інна Хоменчук, Олена Романченко // Шк. бібл.-інформ. центр. – Бібл. робота – 2013. – № 10. – С. 3–9.

У статті йдеться про реалізацію програми «Обдаровані діти – майбутня еліта нації» у Миколаївській обласній бібліотеці для дітей ім. В. О. Лягіна.

94. Шарошкіна Н. Г. Культурно-освітня робота бібліотеки як соціального інституту / Н. Г. Шарошкіна // Педагогіка і психологія. – 2013. – № 3. – С. 85–90.

Розглянуто питання культурно-просвітницької діяльності бібліотеки як соціального інституту. Закцентовано увагу на принципах виховної роботи бібліотеки та методах педагогічного впливу на читача.